

«ایران» گزارش می دهد

خدا حافظی با سندهای ازدواج دفترچه‌ای

در حال حاضر شروط ضمن عقد در اسناد الکترونیکی ازدواج درج می شود و افراد به راحتی می توانند از مفاد آن مطلع شوند

گزارش

سمیه افشین فر
خبرنگار

از مرداد سال ۱۴۰۰ بر اساس شیوه نامه بهره‌برداری از دفتر الکترونیک ازدواج، دفتر سنتی ثبت ازدواج حذف و دفاتر الکترونیک جایگزین آن شدند اما همچنان سند ازدواج به صورت دفترچه‌ای صادر می شد تا اینکه از تاریخ ۲۰ آبان ماه ۱۴۰۲ قرار شد سند دفترچه‌ای ازدواج حذف و سند تک‌برگ به همراه کد یکتا برای دریافت سند الکترونیکی جایگزین آن شود. به گفته صفر کشاورز، معاون امور املاک و کاداستر سازمان ثبت اسناد و املاک کشور از آن تاریخ تا کنون تعداد ۳۷۳ هزار و ۹۲۳ سند ازدواج الکترونیکی ثبت شده است اما اینکه ویژگی‌های سند الکترونیکی ازدواج چیست و تکلیف شروط ضمن عقد و مواردی که قبلاً در سند ازدواج به ثبت می‌رسید چه می‌شود را بررسی کرده‌ایم. معاون امور املاک و کاداستر سازمان ثبت اسناد و املاک کشور در گفت‌وگو با «ایران» در پاسخ به این سؤال که ضرورت تغییر شکل سندهای ازدواج چه بود، می‌گوید: براساس مقررات ماده ۷ قانون جامع حدنگار کاداستر کشور مصوب ۲۹ بهمن ۱۳۹۳ و مواد ۵ و ۱۱ آیین نامه اجرایی این قانون مصوب ۲۳ فروردین ۹۵، ماده ۲۳ نظامنامه دفاتر ازدواج و طلاق مصوب ۱۴۰۱ و همچنین در جهت هوشمندسازی و استفاده از فناوری‌های نوین جهت تسریع و تسهیل ثبت ازدواج، زیرساخت لازم برای صدور سند ازدواج به صورت الکترونیک فراهم شد و از تاریخ ۸ اردیبهشت ۱۴۰۳ در تمامی دفاتر ازدواج سراسر کشور اجرائی شده است.

صفر کشاورز در خصوص مهم‌ترین مزایای سند ازدواج الکترونیک با تأکید بر اینکه سازمان ثبت اسناد کشور در راستای برنامه‌های تحولی قوه قضائیه، سیاست الکترونیکی کردن اسناد و به دلیل مشکلات و ایراداتی که ثبت سنتی ازدواج و صدور سند دفترچه‌ای در پی داشت، طرح الزام به ثبت مشخصات طرفین و ثبت عقد ازدواج یا طلاق در دفتر الکترونیک و صدور سند ازدواج الکترونیک را پیگیری و فرایند ثبت ازدواج را از حالت سنتی به الکترونیکی تبدیل کرده است، می‌گوید: حذف اوراق بهادار و کاهش هزینه، یکسانی و یکپارچگی اسناد رسمی ازدواج و طلاق، جلوگیری از جعل سند، جلوگیری از هرگونه خدشه یا الحاق به متن و تطبیق مفاد سند با مندرجات سامانه از مهم‌ترین مزایای سند ازدواج الکترونیک است. معاون امور املاک و کاداستر سازمان ثبت اسناد ادامه می‌دهد: ثبت دقیق اطلاعات و پیشگیری از خطاهای انسانی در تنظیم سند مخصوصاً در مورد مهریه، احراز هویت طرفین عقد با استفاده از اثر انگشت به صورت آنلاین از سازمان ثبت احوال، ارسال برخط (آنلاین) اعلامیه ازدواج به سازمان ثبت احوال، دسترسی لحظه‌ای زوجین به سند ازدواج و یکسان بودن فرمت‌های سند ازدواج در صورت مفقود یا از بین رفتن سند ازدواج

دفترچه‌ای چون سند المثنی ازدواج وجود نداشت و صرفاً رونوشت سند ارائه می‌کردید. از جمله مزایای سند الکترونیکی ازدواج است. لکن سند ازدواج الکترونیکی به سهولت در دسترس زوجین قرار می‌گیرد، تصدیق اصالت سند الکترونیکی، پیشگیری از انواع جعل سند ازدواج و ایجاد تغییرات در مفاد آن، رفع مشکلات سرعت، مخدوش شدن، سوءاستفاده و مفقودی سند ازدواج برای زوجین، رفع مشکلات مربوط به خرید کاغذ، چاپ و انتقال دفترچه‌های ازدواج، پیشگیری از تخلفات انتظامی و احتمالی سردفتران و ارتقای سلامت اداری، امنیت نگهداری اطلاعات و جلوگیری از تناقض در تنظیم اطلاعات اسناد، سهولت ملاحظه متن سند و احراز اصالت سند ازدواج برای دستگاه‌ها و سهولت در استعلام سند ازدواج از مهم‌ترین مزایای سندهای ازدواج الکترونیکی است.

شروط ضمن عقد

کشاورز در پاسخ به این سؤال که تکلیف شروط ضمن عقد در سندهای الکترونیکی ازدواج چه می‌شود، می‌گوید: در حال حاضر شروط ضمن عقد در اسناد الکترونیکی ازدواج درج می‌شود و افراد به راحتی می‌توانند از مفاد آن مطلع شوند.

وی در مورد شروط پیش فرض که به صورت ثابت در تمامی اسناد الکترونیکی ازدواج درج شده چنین توضیح می‌دهد:

الف: زوجین توافق کردند هرگاه طلاق بنا به درخواست زوجه نباشد و طبق تشخیص دادگاه تقاضای طلاق ناشی از تخلف زن از وظایف همسری یا سوءاخلاق و رفتار وی نبوده زوج موظف است تا نصف دارایی موجود خود را که در ایام زناشویی با او به دست آورده یا معادل آن را طبق نظر دادگاه بلاعوض به زوجه منتقل نماید.

ب: ضمن عقد نکاح (خارج لازم) زوج به زوجه وکالت بلاعزل با حق توکیل غیرداد که در موارد مشروطه زیربیا مراجعه به دادگاه و صدور رأی مقتضی با انتخاب نوع طلاق خود را مطلقه نماید ضمناً در صورت بذل از طرف زوج قبول نماید. ۱- استنکاف شوهر از دادن نفقه به مدت شش ماه به هر عنوان و عدم امکان الزام او به تأدیه نفقه و همچنین در موردی که شوهر سایر حقوق واجبه زن را به مدت شش ماه وفا نکند و اجبار او به ایفا هم ممکن نباشد - سوء رفتار یا سوء معاشرت زوج به حدی که ادامه زندگی را برای زوجه غیرقابل تحمل نماید. ۲- ابتلای زوجه به امراض صعب‌العلاج به نحوی که دوام زناشویی برای زوجه مخاطره‌آمیز باشد. ۳- جنون زوج در مواردی که فسخ نکاح شرعاً ممکن نباشد. ۴- عدم رعایت دستور دادگاه در مورد منع اشتغال زوج به شغلی که طبق نظر دادگاه صالح منافی با مصالح خانوادگی و حیثیت زوجه باشد. ۵- محکومیت شوهر به حکم قطعی به مجازات پنج سال حبس یا بیشتر یا جزای نقدی که بر اثر عجز از پرداخت منجر به ۵ سال بازداشت شود یا به حبس و جزای نقدی که مجموعاً منتهی به پنج سال یا بیشتر بازداشت شود و حکم مجازات در حال اجرا باشد. ۷- ابتلای

زوج به هرگونه اعتیاد مضر که به تشخیص دادگاه به اساس زندگی خانوادگی خلل وارد آورد و ادامه زندگی برای زوجه دشوار باشد. ۸- زوج زندگی خانوادگی را بدون عذر موجه ترک کند. تشخیص ترک زندگی خانوادگی و تشخیص عذر موجه به دادگاه است یا شش ماه متوالی بدون عذر موجه از نظر دادگاه غیبت نماید. ۹- محکومیت قطعی زوج در اثر ارتکاب به جرم و اجرای هرگونه مجازات اعم از حد و تعزیر در اثر ارتکاب جرمی که مغایر با حیثیت خانوادگی و شئون زن باشد. تشخیص اینکه مجازات مغایر با حیثیت و شئون خانوادگی است یا توجیه به وضع و موقعیت زوجه و عرف و موازین دیگر با دادگاه است. ۱۰- در صورتی که پس از گذشت ۵ سال زوجه از شوهر خود به جهت عقیم بودن یا عوارض جسمی دیگر زوج صاحب فرزند نشود. ۱۱- در صورتی که زوج مفقودالثر شود و ظرف شش ماه پس از مراجعه زوجه به دادگاه پیدا نشود. ۱۲- زوج همسر دیگری بدون رضایت زوجه اختیار کند یا به تشخیص دادگاه نسبت به همسران خود اجرائی عدالت ننماید. این در حالی است که به گفته معاون امور املاک و کاداستر سازمان ثبت اسناد با استناد به ماده ۱۱۱۹ قانون مدنی طرفین عقد ازدواج می‌توانند هر شرطی را که مخالف با مقتضای عقد مزبور نباشد در ضمن عقد ازدواج یا عقد لازم دیگر شرط نمایند، زیرا در صورت بروز اختلاف در تحقق شروط یا عدم اجرای شروط مندرج در سند ازدواج مراتب از طریق مراجع ذیربط قضایی تحت رسیدگی قرار می‌گیرد.

کشاورز در پاسخ به این سؤال که بسیاری از دفاتر ثبت ازدواج هزینه‌های گزافی برای عقد در نظر گرفته و خدماتی همانند سالن‌های عروسی ارائه می‌کنند با اعلام مبلغ ۸۴۴۴۲۹۶ ریال برای ثبت ازدواج می‌گوید: هزینه اعلامیه ثبت احوال ۲۵۰ هزار ریال است و افراد باید به ازای هر شرط غیر از شروط ۱۲ گانه سند ازدواج مبلغ ۲ میلیون ریال را پرداخت کنند. همچنین برای استعلام گواهی سلامت خانواده نیز باید مبلغ ۸۴۴ هزار و ۴۳۰ ریال پرداخت شود. وی در خصوص نظارت سازمان ثبت اسناد و املاک کشور بر فعالیت دفاتر ثبت ازدواج با تأکید بر اینکه در حال حاضر تعداد ۴ هزار و ۸۵۱ دفترخانه ازدواج در سراسر کشور فعال هستند، می‌گوید: جهت نظارت بر موضوع مراتب طی بخشنامه شماره ۹۷/۳۱-۹۷/۳۱-۹۷/۳۱ ریاست محترم وقت سازمان به تمامی استان‌ها اعلام شده است و مراتب در چک لیست بازرسی از دفاتر ازدواج جهت لحاظ و بررسی نیز قرار گرفته که در صورت مشاهده تخلف اقدام قانونی انجام می‌شود.

فرد معتمدی که توسط شخص معرفی می‌شود در دفتر الکترونیک ثبت شود. ۱- اخذ امضا و اثر انگشت اشخاص باید در محل دفترخانه انجام شود اما در مورد افراد زندانی و بیمار طبق قوانین و مقررات خاص آنها اقدام خواهد شد. ۲- در صورت وجود نقص‌هایی مانند عدم درج اطلاعات اشخاص برای اخذ اثر انگشت یا لزوم حذف و اضافه در مورد اشخاص مرتبط یا مفاد سند پس از اخذ

شناسه یکتا، سردفتر باید اقدام به بی‌اثر کردن شناسه این سند در سامانه نماید و شناسه جدید دریافت کند. ۳- بعد از طی مراحل و تکمیل سند ازدواج به صورت الکترونیکی، سردفتر باید سند تک‌برگ به همراه شناسه یکتای آن را جهت مشاهده سند در «سامانه ثبت من» به زوجین تحویل دهد. نسخه پشتیبان دریافت شده سند ازدواج از سامانه به صورت جلد شده در دفترخانه نگهداری می‌شود.

دفتر الکترونیک ازدواج در صورتی که امکان اخذ انگشت سبابه دست راست وجود نداشت با ذکر علت، اثر انگشت یکی دیگر از انگشتان دو دست شخص مطابق آنچه در سامانه آمده است. ۴- در صورتی که امکان اخذ هیچ یک از آثار انگشت دو دست شخص فراهم نباشد، اثر انگشت پای شخص می‌تواند جایگزین اثر انگشت دست‌ها شود. در صورت عدم امکان این مورد باید اطلاعات و اثر انگشت

مراجعه زوجین به دفتر رسمی ازدواج تنظیم سند ازدواج در سامانه ثبت و اخذ شناسه یکتا توسط سردفتر رسمی ازدواج چاپ نسخه پشتیبان اخذ امضای زوجین و شهود واقعه ازدواج (در موارد لزوم اخذ امضای معتمد) توسط سردفتر در نسخه پشتیبان جهت ثبت در دفتر الکترونیک اخذ اثر انگشت سبابه دست راست زوجین و شهود توسط سردفتر و ثبت در

مراحل دریافت سند ازدواج الکترونیکی

طبق شیوه‌نامه بهره‌برداری از دفتر الکترونیک ازدواج نحوه ثبت الکترونیکی ازدواج در دفاتر الکترونیک ازدواج و دریافت سند ازدواج الکترونیکی به این ترتیب است:

شرایط ثبت ازدواج با اتباع

ازدواج امری نیکو و پسندیده است و در تمام کشورهای جهان، به عنوان راهی معقول، جهت تشکیل خانواده و بقای نسل شناخته می‌شود. این امر در هر کشوری به راحتی طی خواهد شد مگر آنکه زوج یا زوجه خارجی محسوب شود که در هر کشوری برای آن قوانینی تعیین شده است. یکی از مواردی که در خصوص نکاح مطرح می‌شود، ازدواج با اتباع بیگانه، یعنی افرادی است که تابعیت کشور ایران را ندارند و از حیث مذهب، قانون و فرهنگ، با کشور ایران متفاوت هستند که قانونگذار، صرفاً در شرایط بخصوصی، نکاح یا تبعه خارجی را مجاز دانسته و مقررات آن را پیش‌بینی کرده است. برای ثبت ازدواج با اتباع بیگانه متقاضی باید درخواست خود

برای ثبت ازدواج با اتباع بیگانه متقاضی باید درخواست خود برای ثبت ازدواج و صدور پروانه زناشویی را در سامانه میخک و به طور حضوری، در وزارت امور خارجه ثبت کرده و سپس با همراه داشتن برگه ثبت درخواست و سایر مدارک به ادارات کل امور اتباع و مهاجرین خارجی استانداری‌های سراسر کشور یا کنسولگری، در خارج از کشور، مراجعه کند.

برای ثبت ازدواج و صدور پروانه زناشویی را در سامانه میخک و به طور حضوری، در وزارت امور خارجه ثبت کرده و سپس با همراه داشتن برگه ثبت درخواست و سایر مدارک به ادارات کل امور اتباع و مهاجرین خارجی استانداری‌های سراسر کشور یا کنسولگری، در خارج از کشور، مراجعه کند. نحوه ثبت درخواست ازدواج با اتباع بیگانه در سامانه میخک مطابق مراحل زیر است: متقاضی باید آدرس سامانه میخک، یعنی mikhak.mfa.gov.ir را جست‌وجو کرده و پس از انتخاب گزینه سجات، گزینه ورود به سامانه را انتخاب کند. نکته: برای اینکه زن ایرانی بتواند با مرد خارجی ازدواج کند، اولین و مهم‌ترین شرط در مقررات جمهوری اسلامی ایران این است

که مرد خارجی مسلمان بوده و یا گواهی تشریف به دین اسلام را گرفته باشد؛ در غیر این صورت این ازدواج، به هیچ وجه امکان‌پذیر نخواهد بود. شایان ذکر است، با وجود مسلمان بودن مرد خارجی، دولت باید ازدواج زن ایرانی با تبعه خارجی را مجوز دهد. این موارد در ماده ۱۰۵۹ و ۱۰۶۰ قانون مدنی تصریح شده‌اند. در خصوص ازدواج مرد ایرانی با زن تبعه خارجی نیز اجازه دولت متقاضی باید آدرس سامانه میخک، یعنی mikhak.mfa.gov.ir را جست‌وجو کرده و پس از انتخاب گزینه سجات، گزینه ورود به سامانه را انتخاب کند. نکته: برای اینکه زن ایرانی بتواند با مرد خارجی ازدواج کند، اولین و مهم‌ترین شرط در مقررات جمهوری اسلامی ایران این است

سند ازدواج چیست؟

سند ازدواج که تحت عنوان «عقدنامه»، «سند نکاح»، «نکاح‌نامه» یا «قباله ازدواج» نیز شناخته می‌شود، سندی است که از سوی دفتر رسمی ازدواج صادر می‌شود و نشان‌دهنده وقوع عقد ازدواج بین زن و مرد است. سند که حاوی اطلاعاتی راجع به هویت طرفین عقد و شرایط اشتغال زوج، شرط تحصیل زوجه، شرط وکالت و... در ضمن عقد ازدواج است در زمره اسناد رسمی و به زوجین است.

اهمیت سند ازدواج از این نظر است که علاوه بر اینکه اثبات وقوع عقد نکاح بین زوجین است، بلکه تمامی شروط طرفین در زمان انعقاد نکاح در آن آورده می‌شود. همین دلیل در صورت بروز اختلاف بین زوجین دعوی در دادگاه، وجود سند ازدواج به عنوان یک دلیل مستندات لازم است.

چطور سند ازدواج الکترونیکی بگیریم؟

برای صدور سند الکترونیکی ازدواج از طرفین عقد ازدواج، اثر انگشت دریافت می‌شود و این اثر انگشت به صورت آنلاین از طریق سازمان ثبت احوال بررسی می‌شود تا احراز هویت طرفین کامل شود.